

PERŽVALGA.

— Mums rašo: „Nedėlio, 10 rugsėjo, Keturvalakinose sumušė monopolį. Pinigų paimė 41 rublį su kapeikomis ir paskyrė juos ant dviejų „Browningo“ sistemos ginklų + revolverių. Nepribuvus kalbėtoju vienas iš demonstrantų perskaitė iš „Darb. Balso“ N7 pirmąjį straipsnį ir padalino labai daug „atsišaukimų...“

— „Panedėlio naktį, iš 11 į 12 rugsėjo, Griškabudyje sumušė monopolį“. Demonstrantai šaudė, dainavo marseletę: „Atsisakom nuo senojo svieto“. (Platesnės žinios tilps kitam num.)

— Vilniškis „Kurjer Litewski“ nerimastauja, klausdamas pats savęs: „Co to znaczy?“ (ką tai reiškia), kad „V. Žinios“ lietuviną lenkų ir kitų pavardes, pridėdamas lietuviškas galunes (!)

— Valdžia leido lietuviškoje gubernijoje lenkams siuntinėti telegramus savo kalboje. Bet Vilniuje nuštriuopavo Makowskį už lenkišką iškabą...

— Dr. J. Basanavicius per „V. Žinias“ atsišaukia dėl saugojimo senlietuvių „rašto“, kurio paminklai vienur-kitur yra randami. „Jei kam pasisektų atrast paminklus su tokiu „raštu“, teiksis pridurtuojaus apie tai žinią „Vil. Ž.“ redakcijon, atsiųsdamas gerai nuimtą „rašto“ kopiją ir plačiai aprašydamas patį daiktą, kur atrasta ir tt.

— Rugsėjo 20 d. liko nuspręsta Vilniuje įsteigti „Lietuvių mokslo draugiją“, kuri užsiimtinės tardymu lietuvių praeities, kalbos, kultūros, dailės, archaiologijos, autropologijos ir k.

— Atkreipiame skaitytojų atydą ant „Lietuvos Socialdemokratų Partijos Manifesto“, kurį perspauzdiname šiame numeryje. Yra tai reikalavimai grynai demokratiški, prižadanti laisvę ir gerovę didžia-

jai armijai dirbančiųjų žmonių — reikalavimai, vardan kurių Liet. Socialdemokratų Partija atvirai, viešai, su ginklais kovoja ir kovos su caro bei ponų valdžia, su monarkizmu, kol tas negrius ir neišnyks revoliucijos bangose.

— „Kova“ primena, kad 21 numeryje to laikraščio bus perspauzdintas „Lietuvos Socialdemokratų Partijos Manifestas“; to numerio (21-mo) bus atspausdinta daugiau egzempliorių negu paprastai yra spauzdinama, ir tik po 2 centų parsiduosią, su tuo tikslu, kad kuoplačiausiai pasiplatintų ir visi žinotų, kokia turi būti tvarka naujoje, atgaivintoje Lietuvoje. Ištikro, tas visiems laisvės ir tėvynės mylėtojams reikia jau išanksto žinoti; todėl tepasiplatina ir tarp visų Amerikos lietuvių minėtas manifestas.

— Kurie neužsimokėję prenumeratos už „Kovą“, tiems „Kovos“ siuntinėjimas — anot „išleistuvės“ — bus pertrauktas, ir 21 numeris tiems bus paskutinis, jeigu neužsimokės.

— „Žvaigždės“ N38, straipsnyje p. a. „Susipraskim“, — ką jau minėjom pereitame num., — randame, kad ne vienas kun. Žilinskas „nusidėjo prieš mokslą“, arba papildė „literatišką plėšimą“, sudarėdamas svetimus raštus (Ivinsko ir Poškos). „Tą pat padarė savo laike kun. Burba su Daukanto „Budu Senovės Lietuvių“, išleista kaštais Susivienijimo, teipgi žinomas raštininkas, „Amerikos Pirtyje“ autorius, su Daukanto „Lietuvių Istorija“, J. Paukščio išleista, tą darė ir Dr. J. Basanavicius su savo nudailintomis Lietuviškomis Pasakomis, ir šiuos žodžius rašantis prisipažįsta prie kaltės, kad pagal įsakymą taisė savo laike a. a. Gimzaucko „Bažnytinę Istoriją“.

(Po minėtu straipsniu nėra parašo, bet, kaip daugeliui yra

žinoma, „Bažnytinę Istoriją“ taisė kun. Milukas).

— Ten-pat pajudina klausimą „Amerikos lietuvių katalikų kongreso“, ką neseniai „Ž-dės“ korespondentas sumanė.

— Prie progos, kad apie kun. Miluko pripirktus žemės plotus greičiau dažinojo laikraščiai svetimtavių, tarp tų ir lenkų, — „D. Viltis“ nurodo, kad lietuvių kunigai apsiskelbią lenkams pirmiau negu lietuviams. Chicagoj pradėjus tvertis lietuvių parapijai, „lietuviai beveik nieko nežinojo, o kunigas organizuojąs parapiją pradėjo garsintis „Dziennik Narodowy“. „Kun. Kraučunas pradėjęs pirkti žemę kaip pam pasigarsino „Gazeta Polska“. Kun. E. Stepanavicius apdirbęs pleną statymui naujos bažnyčios už \$130,000 Chicagoj, pagarsino „The Sunday Record Herald“. Nors šis pastarasis nebuvo apsigarsinta lenkiškam laikraštyje, tai nors busianti bažnyčia rengiama pastatyt už lietuvių pinigų, tapo pavadinta: „The church of the Providence of God, Polish (lenkiška bažnyčia Aveizdos Dievo)“.

Isz Lietuvos.

Vilnius — Lietuvos sostapilė — iš senų senovės buvo garsus, kada dar gyveno Gediminas narsus. Šiandien Vilniun svetimtavičiai vyksta, o senovės Gedimino palikimai nyksta. Ir tiesa: pilies tiktai šešėlis likęs, tas lietuvių labai graudina, Muravjovas-Korikas ir Katrė-Kekšė, riogsodami ant rinkų, pykina praeinančius ne tik lietuvius, bet ir lenkus-patrijotus; maskoliai, žinoma, tais balvonais džiaugiasi, mat kas ką mėgsta.

Vilnius dabar tapo — kaip daugumas sako — „centras kultūros“; nes, mat, kasdieną iš „Vilniaus Žinių“ redakcijos

vežte veža į vakzalą dienraščio NNo. prirašytus patinkamų ir nepatinkamų žmonių žinių. Sunku žinoti: vienas, anot žmonių pasakos, „Vilniaus Žinios“ peikia, kiti giria; kiek jos padarys blogo ar gero, tad su laiku pamatysime. Kaip girdėt nuo pusės metų prenumeratoriai susimąžino; visaip spėja: vieni sako, kad blogai rašo, kiti mena buk tai žmonės vidurvasaryje pinigų neturi ir nėsą laiko skairyti, bet kaip ir nebutų, o „Vilniaus Žinios“ žada padidėti ir priedų pridėti. Pamatysime, „kaip tas čigonas šokinės“.

Neužgaunantis.

Liepojus. Rugsėjo 10 d. tapo apskelbtas visoje Kuršo gub. karės metas. Rugsėjo 20 d. Liepojaus mieste bus mobilizacija, iš tos priežasties daug ko galima laukti. Jau dabar gyventojai nerimoja beveik kasdieną kruvini atsitikimai, demonstracijos prie laidotuvių ir kitur; policijos neapykanta auga kasdien dideliais sluogsniais. Reta diena praslenka, kad ką neužmuštų arba nesužeistų. Rugs. 9 d. liko užmėtas elektrikos vagonelio mašinistas. Rugs. 11 d. pakliuvo į žmonių rankas šnipas, jaunas vaikinai, regis, žydas. Pasikėsinimai ant policijos ir šnipų gyvasties žymiai auga ir dauginasi. Valdininkai ne tik mandieruoti, bet ir be mandierų neperdrąsiai vaikščioja mažesnėmis gatvėmis. Visuose miesto kampuose stovi sargybos, gatvėmis jodinėja kazokai; miestisargiai užmiršta savo pareigas — gaudyti vagis ir malšinti muštinės... nes jiems prisakyta šnipinėti ir gaudyti „vidurinius priešus“. Dėlto visokiems vagims, plėšikams, galvažudžiams atėjo *pavasaris*.

Apskelbus karės mėlą, žmonės jaučiasi baisiai užgautais, dėlto galima tikėtis visokių nepaprastų atsitikimų. Val-

džia nesnaudžia, bet ir jos pavadiniai atsibunda ir imasi už darbo. (Gero pasisekimo...)

A. P.

Višakio-Ruda (Senapilės pav.) — bažnytkiemis neperdidis stovi prie upės Višakio, į kurią pačioj Rudoje įbėga du upeliai — Judrė ir Skarlupis. Ruda jau dusyk išdegė — pernai vasarą vienas kraštas, šįmet per Sekmines — kitas. Anot tamsių žmonių pasakos, tai „cicilikų“ darbas. Rudos bažnyčia medinė, naujai statyta (1883) prie kurios yra du kunigu. Parapija suvisu lietuviška: dieną su žiburiu nesurastum nemokančio lietuviškai, dėlto visai nesuprantu, kam per atlaidus skaito „W on czas“. Turiu pasakyti tiesą, kad klebonas sako pamokslus nors ir ne lenkiškai, bet tik-tik pusiau lietuviškai, vartodamas — blagaslavytas, abliubeničia, milosnikas, užvyotie, pažytkas, tropunkas, pravda ir kitus, gal kaip kam ir labai gražius žodžius, bet žmonėms visai nesuprantamus.

Apšvietimas Višakio Rudos parapijoje stovi suvisu ant žemo laipto: baigusią augštesnį mokslą suvisu nėra. Čionykš čiai žmonės nesupranta naudingumo laikraščių, iš kurių kaipo iš kokių šaltinių, galėtų semti visokias naudingas žinias ir pamokimus; skaitant laikraščius, nereiktų jiems užimti gaudymais visokių paskalų ir plepalų apie „cicilikus“ ir kitus nebutus daiktus. Imkitės, broliai, skaityti laikraščius, mokykitės, lavinkitės! Busite daug kartų laimingesni.

Labai skaudu ir liudna minėti, kad žmonės-rudiečiai labai įpratę gerti degtinę ir alų. Per atlaidą vienos degtinės išgeria daugiau kaip už 700 rublių, o vienoje alinėje paprastą šventadienį išgeria už 50 rublių ir daugiau; reikia pažymėti, kad Rudoj trys alinės (netrukus bus ir ketvirta). Kiek tai per metus nueina ant niek

krvinu prakaitu uždirbto skatiko!? Nežiūrint į tai, kad žmonės čia stipriai geria alų ir degtinę, tečiaus Rudoje jau bene nuo užpernai metų gyvuoja blaivybė vietinio kamendoriaus priegloboje. Ir gana gerai sekasi prieš įvedant blaivybę buvo tik vienui-viena alinė, dabar jau yra trys. Mat, blaivininkams leista gerti alus, tik ne podalg — bonka, arba 3 stiklai vietai kartui.

„Vyrai! jūg gorčinė — teip-pat bonka!... gerkime“... kalba blaivininkai. Išsigėrę po toki butelį, jau paskui nežiuri nė saiką, nė krašto — geria ir gana, sakydami, kad už alų „jokio grieko nėra“. Čia tai ir matome blogas pasekmes blaivybės ir jos ydas, apie kurias laikraščių jau nekarta buvo minėta. Negana vieno prikalbinėjimo ir rašymo į blaivybę: lutinai reikia žmonėms parodyti tikrą kelią į blaivybę, apšviestą mokslu, kad žmonės jautų tvirtą pagrindą po savimi ir nesvyruotų į šalis, kad eidami tokiu keliu, galėtų nuvykti į geresnę ateitį ir susilaukti geresnio buvio.

— Netoliese Rudos, daugiau kaip už varstą, girioje yra „šaltinis, arba, kaip žmonės vadiną, „šulinė“, visai šalia pruskapinių“; „pruskapinės“ ant kalnelio, o šaltinis — žemai pakalnėje. Per atlaidus žmonės atsilanko iš aplinkinių parapijų pas šį šaltinį sveikatos jieškotų ir nešaukias. Bet čia, drąsiai galima pasakyti, greičiau gali sveikatos suvisu nugostoti, arba liga užsikrėsti, ne kaip pagyti. Kas-gi gali vartoti srutas per vaistą?... Jug, susirinkę žmonės, vieni mazgoja skaudamas akis, kiti žaisduotas kojias, kiti rankas, tretie geria, kad viduriuos būtų geriau ir tt. Dar turiu pridėti, kad aplinkui tą „šulinėlį“ klampynė, jokio nuotakumo nėra ir visos srutos susisunkę į tą „sveikatos šaltinį“. Jisai buvo jau užnuodytas ir kito-

kių budu: pernai po atlaidų po pagrindu šulinėlio rado mažo kudikio lavoną užspraustą. BroLIAI ir sesers, apsisaugokite nuo tokių „šulinėlių“, nes greitai galite užsikrėsti kokia limpančia liga, patįs to nežinodami, o susirgę kreipkitės vien tik prie gydytojaus.

(„V. Ž.“)

Sintautuose, Naumiesčio pav., Suv. gub.) neseniai klebonas kun. Paulianis savo lėšomis įkūrė knygyną ir skaityklą. Knygomis galima naudotis skaitykloje, o sodiečiams duoda ir kaimą parsinešti. Visus knygyno į skaityklos reikalus veda vargoninikas. Kas nedėlią čia skaito pats klebonas (prabaščius), dabar gi skaito tam parinkti žmonės. Klausytojų buvo daug, žmonės noriai lanko skaityklą ir klausos skaitymo. Kaip kokį nedėdienį tiek prisikemša žmonių skaityklos bute, kad daugelis lauke stovinčių per skaityklos langus klausos naudingų skaitymų. Be abejo tokios įstaigos gali atnešti žmonėms milžinišką naudą. („V. Ž.“)

Iš Prūsų Lietuvos.

Hakatizmas 1) ir lietuviu mardėjimas.

Prūsų lietuviams vokiečiai jau nuo seno yra mirties giesmę pragydę; pats lietuvių atstovas, kun. d-ras Gaigalatis lietuviams seime ir lavonnišę atlaikė... o tik dar nemišta Prūsų lietuvių. Jų nužavini mui tampa visokios priemonės išmislijamos ir visokiais pragumais svetimtaučių išnaikinimo politika varoma... „Tikslas išteisina pragumus“...

1) Žodis „hakatizmas“ paeina nuo raidžių H. K. T. — tai yra pirmutinės raidės pravardžių: Hannemano, Kenemano ir Tiedemano, kurie įsteigė „draugiją globėjimui germanizmo (vokiškumo) rytinėje Prūsų provincijose“ t. y. suvokietinimui svetimtaučių. Suvokietinimo politika vadinasi „hakatizmas“, o tos draugijos sąnariai ir šalininkai — „hakatizmais“. Red.

Revoliucija 1848 m. įvedė pamatinį konstitucijos įstatymą, kurs suteikė visoms Prūsijoj gyvenančioms tautoms „lygias tiesas“. (Prūsų karalius šitą įstatymą su prisieka užtvirtino, ir tą-pat atkartoja visi Prūsijos valdonai. Bet bėgas laikas parodė, jog karaliai savo nuduotą prisieką bei pamatinį šalies įstatymą laužė ir, visoms svetimoms tautoms, kurias prusiški valdonai gvoltišku ir galvažudišku budu sau pasiplėšė, „lygias tiesas“ atėmė....

Rodos kitos tautos, kaip velenkai, danai, velfai, sugražinimo atimtų tiesų reikalavo ir dar reikalauja, tai tačiau Prūsų lietuviai meldžia, kad neperaštrias priemones vartotų jų nužudymui, — sako, mes jau išpalengvo prazusim... Gailinas tik, kad tarp kai kurių jau pradeda ataušti vienybė prieš karalių; galiaus, rasi, tie „bedieviai-socijaldemokratai“ visai tą lietuvišką vienybę į nieką pavers. O juk Prūsų lietuviai ištikro — nuolankios avelės valdžios vilkui...

Kada metuose 1806—7 vokiški karvedžiai tėvynę prancuzams išdavė, tai nebegalėjo Prūsų karalius su savo pailija tarp vokiečių bepastygti, bet turėjo tarp lietuvių sau priebėgos jieškoti. Ir lietuviai juos kaip kokius augštus svečius, priėmė, kitus net dar ir pašėrė... Tikrai persiliudiję iš lietuvių nesusipratimo, kokiai tik norint karei iškilus, Prūsų karaliai, reikalaudami žmonių savo parengtoms skerdynėms, kreipė pirmiausiai prie lietuvių, kviesdami juos apgynimui savo sosto. O lietuviai jiems niekad nesipriešino, bet naikino „jų“ neprieteilius ir, per tai jų sostus patvirtino, teip, kad Prūsijos karaliai linksmai savo sostuose sėdėdami, galėjo iš netikumo bei dėl laiko praleidimo visokius butus-ne-butus daiktus išmislyti, kuriais pradėjo „ly-

gias tiesas" atiminėti. To dar negana. Prūsų karaliams arba jo sunams vestuves arba šiaip kokias šeimynos šventes švenčiant, lietuviai vėl yra pirmieji, kurie kaip šventės dovaną savo vaikus karališkiems namams paaukėja, t. y. jie su raštu uztvirtina, kad jie su savo vaikais jų sostą prieš neprietelius apgyse... Bet ką sulaukė Prūsų lietuviai už šią chaldėjišką-prusišką auką? Nustoko jiems pagal įstatymą suteiktą „lygių tiesų“, sulaukė išsipildymo priežodžio: „Nedėka svieto alga.

Vokiečiai, savo cėsorystę ant pamatų neteisybės bei apgavimo gruntavoję, negal kitaip, kaip neteislingai elgtis. Kas nežinotų apie aną vokiečių prisieklauzį-maištininką Armoną, kurs prisieklauzdamas sukurstė vokiečių savalainikus prieš Rymo cėsorių ir per revoliuciją Vokietiją nuo rumenų išgelbėjo!? Kas vėl butų užmiršęs aną telegramos suklastavotoją Bismarkį, kurs neteislingai pralietu žmonių krauju Vokietiją suvienijo!? Per kardą su vyliu bei gvoltu vokiečių yra pratarpę. „Daug žadėti, nieko ne ištesėti“ — tai yra užrašas ant jų vėliavos.

Reiktų kartą ir Prūsų lietuviams miegą iš akių braukti ir vokiečiai veikimus gerai apmąstyt. Reiktų suprasti, kad ir lietuviams suteiktos yra pagal įstatymą „lygios tiesos“, tik valdžia ir jų tarnai — kunigai bei mokytojai jas į nieką verčia; o tuli išgamos lietuvių valdžiai dar tiesiog padeda savo tautiečių tiesas naikinti...

Dievas, anot bibliškos pasakos, savo įstatymus žmonėms duodams, įsakė atsilyginti „akim už akį, dantim už dantį“. Pagal šią įsakymą privalo ir lietuviai taikintis ir ne ant malonės tykoti. Gana juk jau patyrėm, kad vokiečių valdžia ant lietuvių meldimų tik šaipytis temok.

Lietuviai prašė: „Neatmin-

kit mums mūsų kudikius nuo mūsų širdies“. Valdžia atsakė: „Jūs neturite tiesos lietuviams buti“.

Lietuviai prašė: „Leiskit mums mūsų kudikius mūsų iš laikomose mokyklose lietuviškai mokintis“. Valdžia atsakė: „Mūsų neturim lietuviškų mokytojų“. O tačiaus lietuviškus mokytojus į grynai vokiečius kraštus išsiunčia; lietuviškus kudikius mokinantiesiems vokiečiams atpenč įsakyta yra kiekvieną lietuvišką kudikį, kurs pasidreša lietuviškai kalbėti, kaip hererūs mušti. O kiekvienas mokytojis, kurs lietuvių kudikius gerai mėsinejęs yra už įbrukimą kelių kultūriškų žodžių: „kerėt“, „verflukter dyvel“, gauna už tai atlyginimą nuo valdžios.

Lietuviai prašė: „Nežavinkit mus pergreitai“. Valdžia atsakė: „Tylėkit. Neplatinokit tokį pikta garsą“.

Lietuviams priegtam yra uždrausta naudotis savo bočių pavyzdžiu. Visokie tautiški vaidinimai yra valdžios šnipų saugojami, idant vokiečių nedorybė nebutų kartais žmonėms parodoma... Tuli lietuviai teip yra įbugę, kad velija sau verčiaus „visų tiesų“ netekti, negu valdžiai parodyti, jog jos veikimų nemėgsta. Pats laikraščių redaktoriai iki to laipsnio atkopė, jog netalpina joki straipsni, kurs pajudina lietuvišką jausmą. Taigi, lietuviams lemia patį jų broliai saldų atilsį vokiečių kape...

Skurdas.

(Dar bus.)

Liet. Soc.-Dem. Partijos Atsiszaukimai.

Visų kraštų darbininkai, eikite išvien!

Lietuvos Socijaldemokratų Partijos Manifestas.

Mums rupi išgriauti caro valdžia ir činaaninkų savalė, pakaikinti visoki vyriausybės

prispaudimai ir neteisybės, pašalinti turtingųjų viešpatavimas mūsų gadyne.

Mums rupi apginti ir išgelbėti visos Lietuvos darbininkai, neskiriant tautos, tikėjimo ir lyties nuo pabirkantų, darbininkų, pirklių ir abelnai piniguočių skriaudimo.

Mūsų sakome, kad darbininkai dėlto vargą kenčia iš vyriausybės ir piniguočių priežasties, kad dabartinis mūsų gyvenimo surėdymas yra netikęs. Žemė, pabirkai, visoki tavorai, namai dabar prigulit tik pavieniems žmonėms, o ne visiems mūsų krašto gyventojams. Už tai ir visi darbo žmonės pas mus priguli nuo tų, ką turtus valdo.

Mūsų sakome, kad pašalinimui tų neteisybės reikalinga, idant pabirkai, žemė, visi įnagai darbu dirbti, keliai ir vežiojamieji prietaisai paliktų visų mūsų krašto gyventojų nuosavybe.

Reikalaujame, kad visos tautos butų tarp savęs lygios ir nė viena nepasisavintų tokių tiesų, kurios kitoms tautoms galėtų buti vodingos (kenksmingos).

Išpažįstame ir pildome darbininkų prisakymą: „Visų šalių darbininkai eikite išvien“, nes tik išvien vezdami kovą prieš dabartinį visumenės surėdymą įstengsim apgalėti kapitalistus ir visam sviete įvesti socialistišką tvarką. Pripažįstame kartu, kad kiekvienai tautai turi but leista savo gyvenimas pagal savo noro susitaisyti.

Manome, kad pirmutiniais griovėjais netikusios dabartinės caro valdžios pas mus bus Lietuvos darbininkai, vadovaujami Lietuvos Socijaldemokratų Partijos. Tik jie, surinkę Lietuvoje aplink save dar ir kitus neužganėdytus visumenės luostus, susidėję į vieną brolišką armiją su darbininkais kitų tautų caro pavergtų, įstengs panaikinti dabartinę

politikos tvarką.

I.

Remdamies viršuj paduodamų pamatų, mūsų šiandien einam prie to, kad butų sušauktas Įsteigiamasis Seimas Vilniaus mieste, išrinktas Lietuvos gyventojų visotinu, tiesiu, lygiu ir slaptu balsavimu, neskiriant tautos, tikėjimo ir lyties.

Įsteigiamasis Seimas turės išdirbti įstatymus mūsų kraštui.

Įsteigiamamjam Vilniaus Seime šitokių įstatymų reikalausim:

1. kad suaugusiam darbininkui reiktų kasdien dirbti tik aštuonios valandos;

2. kad butų užginta samdytis prie darbo vaikus lig keturiolikos metų amžiaus; maži budami, jie privalo tik mokytis ir augti;

3. kad darbas naktimis, dėl jo nesveikumo, butų užgintas; naktinis darbas gali but leidžiamas tik ten, kur jis reikalingas visumenės labui arba kur be jo negalima apsieiti dėl dirbamo darbo ypatybių; bet ir tuokart gali but leidžiama dirbti tik suaugusiems vyrams;

4. kad bent vieną kartą per nedėlę kiekvienas darbininkas ar darbininkė turėtų ištiso pailsio pusantros dienos (sakant 36 valandas);

5. kad įstatymais butų paskirta mažiausia alga, vienoda dėl visų darbininkų, kurios sumažinti darbo davėjams butų nevalia; už vienodą darbą vyrams ir moterims turi but mokama lygiai. Kiekvienam darbininkui turi but duota uždarbiauti; jeigu žmonės pristigtų darbo, mūsų krašto vyriausybė turi pasirupinti darbą jiems atrasti;

6. kad alga darbininkui butų išmokama pinigais, o ne javais arba tavoru;

7. kad pabirkai, darbavietės pas amatninkus ir triobos kaimo darbininkams gyventi butų sveikai užlaikomos, švariai, sausai ir šiltai;

8. kad darbininkai, smul-

kiejei amatninkai, mažieji ukininkai, tarnai, kartu ir jų visų šeimos, butų apsaugojami iš valstybės pinigų nuoligos, nelaimingų atsitikimų, bedarbėjų ir senatvėjų. Nebe galintiems užsidirbti pragyvenimui dėl vienos paminėtų priežasčių turi but duodama iš valstybės kasos pašalpa pinigais;

9. kad ne vien miestų ir kaimo darbininkai, bet ir visoki tarnaujantieji, po magazinus ir kromus, visoki tarnai, vyrai ir moteris, butų tam tyčia išduotų įstatymų sergiami nuo piniguočių skriaudimo;

10. kad butų pačių darbininkų ir darbininkių renkami prižiūrėtojai (inspektoriai) prižiūrėti ar išduoti jų apgynimų įstatymai tikrai yra darbo davėjų pildomi;

11. kad butų įvesti santikos sudai (teismai) išrišimui nesuipratimų, kilusių tarp darbininkų ir darbo davėjų (trečiųjų teismas);

12. kad užgriebti caro valdžios miškai ir žemė Lietuvoje (skarbavi) butų atiduoti visų Lietuvos gyventojų nuosavyben (visiems prigulėtų); kad butų palengvinta naudotis taja žeme ypač tiems žmonėms, arba, čieloms draugovėms, kurie savomis norėtų žemę išdirbinti;

13. kad valsčiai kitokiu būdu, negu dabar, butų sutaisyti; prie naujo valsčiaus lygiomis tiesomis turi prisidėti visi, kas jo rybose gyvena — darbininkai, valsčionys, šlektos, bajorai, mažųjų miesčiukų miestiečiai, lietuviai kartu su žydais, lenkais, rusais, abelpai su visais to valsčiaus gyventojais, neskiriant tautos, tikėjimo ir lyties. Valsčiaus rėda turi but renkama dviem metam visų suaugusių (20 metų) gyventojų, vyrų ir moterų, neskiriant tautos, tikėjimo ir lyties visuotinu, tiesiu, lygiu ir slaptu balsavimu. Už savo darbus rėda atsako prieš valsčių; rei-

kalui esant gali but atstatyta rinkėjų ir teismui (sudui) atiduota. Savo reikalus valsčius veda savirankiškai nieko nesklausdamas; reikalingus valsčiaus reikalams pinigus surenka iš pažangųjų *) mokesčių, užedamų nuo turto. Činauninkai, valsčiui reikalingi, paties valsčiaus renkami ir atstatomi teismo (sudu) nutarimu;

14. kad miestų rėdymas kitaip, negu dabar butų sutaisytas. Miesto rėda (duma) turi but renkama dviem metam visų suaugusių miesto gyventojų, vyrų ir moterų, neskiriant tikėjimo ir lyties visuotinu, tiesiu, lygiu ir slaptu balsavimu. Rėda už savo darbus atsako prieš rinkėjus ir reikalui esant gali but atstatyta ir sudui atiduota. Savo reikalus miestas veda savirankiškai. Reikalingus miestui pinigus renka iš gyventojų apdedamų pažangiais mokesčiais. Miestas renka sau činauninkus, atsatomus ir atsakomus prieš rinkėjus;

15. kad pavietai kitaip butų rėdomi. Visi suaugę pavieto gyventojai, vyrai ir moteris, neskiriant tautos, tikėjimo ir lyties turi išrikti visuotinu, tiesiu, lygiu ir slaptu balsavimu savo atstovus pavieto seimam, kuriam paveda savirankiškai vesti pavieto reikalus. Seimo nariai renkami dviem metam; už savo darbus atsako prieš rinkėjus, turi but atstatomi ir reikalui esant teismui (sudui) atiduodami. Pavietas renka sau činauninkus. Reikalingi pavietui pinigai susideda iš pažangųjų mokesčių nuo turto;

16. kad visas mūsų kraštas, Lietuva, butų rėdomas pilnai

*) Pavyzdžiui: Jei kas, turint metinio pelno tukstantį rublių, moka mokesčių rublių už kiekvieną šimtą pelno, o antras, gaunantis du tukstančius, jau moka mokesčių po pusantro rubliaus už šimtą, trečiasis, turėdamas tris tukstančius, moka po rublių už šimtą ir taip toliau; tai toki mokesčiai, uždedami nuo turto ar pelno vadinasi pažangiais.

savirankiškai. Tam tikslui visi suaugę Lietuvos gyventojai, vyrai ir moteris, neskiriant tautos, tikėjimo ir lyties renka visuotinu, tiesiu, lygiu ir slaptu balsavimu savo atstovus Lietuvos seimam. Seimas išduoda įstatymus visam kraštui; jis sužino ir veda visos Lietuvos reikalus su mūsų kaimynais, kaip latviai, baltgudžiai, lenkai, rusai ir kiti, su kuriais tik Lietuva liuosu noru susideda į vieną valstybę (į vieną sufederuotą žmonių valdomą respubliką). Seimas paskiria mokesčius ir jų suvartojimą kas met; jis prižiuri krašto rėdymą, mokslą, teismus, sakant — riša visus svarbesnius Lietuvos reikalus. Seimas tik vienas; atstovai renkami dviem metam, apmokami ir atstatomi rinkėjų. Rinkėju ir atstovu gali buti kiekvienas suaugęs (20 metų) Lietuvos gyventojas, nenubaustas už kriminališkus nusidėjimus ir nesustojusis per teismo nutarimą šitų tiesų. Pinigai Lietuvos reikalams surenkami vien iš pažangųjų mokesčių, uždedamų nuo turto. Ministrai seimo renkami iš paties seimo deputatų ir prieš jį už savo darbus atsako; atstatomi ir reikalui esant teismui paduodami. Činauninkai, Lietuvai reikalingi, renkami ir atstatomi teismo nutarimu;

17. kad Lietuvos gyventojai turėtų tiesą:

a) padavinėti seimui naujų įstatymų sumanymus arba projektus (*inicijatyva*),

b) atmesti visai arba permaintyti jau išduotus seimo įstatymus (*veto* ir *referendum*), jei tik to norės Lietuvos gyventojų dauguma;

18. kad butų įvesti vien tik pažangieji mokesčiai nuo pelno, turto ir palikimų; kad visi kiti mokesčiai, kai akcyzai, muitai ir kitoki butų panaikinti; kad įstatymais butų paskirtas mažiausias pelnas, tepapdėtinamas mokesčiais (nuo visų mažesnių jau nieko nebemoka-

ma);

19. kad už teismą (sudą) nereiktų nieko mokėti; teistojai (sudžios) turi but pačių žmonių renkami ir atstatomi nuo vietos teismo nutarimu; kad nereiktų nieko mokėti advokatams už patarimus; jie turi but užlaikomi iš mūsų krašto pinigų;

20. kad nereiktų nieko mokėti už mokslą pradinėse, vidurinėse (gimnazijose, realinėse ir kitokiose) ir augščiausiose mokyklose (universitete ir institutuose). Turi but dykai davinėjamos visos knygos ir prietaisai mokslui reikalingi. Pradines mokyklas turi priverstinai lankyti visi abiejų lyčių vaikai; visos mokyklos yra svietiškos;

21. kad visi tikėjimai mūsų krašto prieš įstatymus butų visai lygūs; kad kiekvienas Lietuvos gyventojas, niekiano nevaržomas galėtų pasirinkti tokį tikėjimą, koks jam butų geras, arba neišpasąžinti nėjokio. Kiekvieno tikėjimo dvasiškieji iš bažnyčios turi but užlaikomi pačių tikinčių be pagalbos ir mūsų krašto pinigų;

22. kad gydymas, visokia daktaro pagelba, vaistai ir pakasynos (laidotuvės) reikalingiems butų dykai duodama; daktarai ir aptiekos turi but užlaikomi iš viso krašto pinigų;

23. kad nebutų jokių privilegijų, t. y. busimaj demokratiškoj respublikoj, susitvėrusioj iš susidėjusių liuosu noru kaimynišku tautų, kaip latviai, baltgudžiai, lenkai, rusai ir kiti, visi jos gyventojai turėtų lygias tiesas ir butų priversti nešti lygias pridermes, kokios jie tautystės, tikėjimo, lyties kilimo ar luomo nebutų;

24. kad Lietuvos gyventojams kitokios tautystės, nors esantiems mažumoj, kaip žydai, lenkai ir kitoki, butų visados skiriami iš mūsų krašto kasos pinigai pasistatymui ir užlaikymui tokių mokyklų, knygy-

ny, muzėjų, koki jiems butų reikalingi. Pinigai turi būti skiriami pagal kiekvienos tautos skaitlingumo;

25. kad kiekvienam Lietuvos gyventojui butų duota laisvė liuosai apie viską šnekti, liuosai tikėti, rašinėti po laikraščius ir knygas, rinktis į visokius susirinkimus, tvirti draugoves ir liuosai streikus kelti;

26. kad nė vieno Lietuvos gyventojų niekas be teismo (sodo) paliepimo negalėtų suminti, iškrestoti ir kalėjimą pasodinti; be sodo negali būti krečiama ir jo trioba.

27. kad dabartinė nuolatinė kariūmenė butų panaikinta ir jos vieton butų įvestas Lietuvos visuotinas žmonių apginklavimas karės reikalams (militacija). Kitaip sakant, kad kiekvienas suaugęs sveikas mūsų krašto gyventojas priverstinai, bet trumpą laiką, mokytųsi ginklus vartoti; pramokęs, su ginklu grįžti namon, paskui retkarčiais trumpai atnaujintų savo kariškąjį mokslą ir tokiu būdu visados butų prisirengęs reikale stoti savo krašto gintų. Jeigu iš nuolatinės kariūmenės seimo nutarimu dalis butų krašto reikalams užlikta, tai karėviantui ji turėtų tik Lietuvoje. Skaičių nuolatinės kariūmenės ir tarnavimo laiką paskirs Lietuvos Seimas;

28. kad mūsų krašto rėdas išpirkinėtų pamaži visų Lietuvos gyventojų nuosavybenę Lietuvos žemę, pabirkus, geležinkelius, kelius, bankus ir kitokius viešus įstatymus visur, kur bus visuomenės pripažinta naudinga tą padaryti.

II.

Gerai suprantame, kad savi rankišką, žmonių valdomą Lietuvą su Seimu Vilniaus mieste tik tuokart galėsime turėti, kada išgriausim dabartinę caro valdžią. Suprantame, kad tą darbą įveiksime padaryti tik susidėję kartu su visais slėgia-

maisiais mūsų kaimynų luomais (latvių, balgudzių, lenkų, rusinų, rusų ir kitų), ir kartu su jais prieš carą sukilę. Manome, kad dabar kaip tik atėjo jo laikas pradėti aršiausią kovą prieš senybinę tvarką, nes dabar kuolabiausia caro valdžia susilpninta iš šalies — karu su japonais, iš vidaus nepabaigiamais pasipriešinimais, kurie kyla visuose rusų valstybės galuose ir rodo, kad žmonių kantrumui jau galas atėjo.

Todėl kviečiame visus Lietuvos darbininkus, mažuosius ukininkus ir smulkiuosius amatninkus, visus, kam rūpi nusimesti savo jungas ir įgyti laisvę, kad rengtų ir keltų kovą.

Kad kova pasikeltų visoj Lietuvoj ir žmėrkiai butų varoma, mēs kviečiame:

- 1) kad visi susipratę žmonės, kas ir kaip gali, *rinktų pinigų* ginklams ir patįs ginkluotųs;
 - 2) kad visi mokytųs *ginklus* vartoti;
 - 3) kad kiekvienos apygardos (sakysim parapijos) susipratę žmonės išrinktų iš tarpo savęs *vietinį revoliucijos komitetą* ir jam pavestų tvarkinti kilusią kovą;
 - 4) kad vietiniai komitetai *susisizintų tarp savęs* ir išvie no viską darytų,
 - 5) kad platesnių apygardų komitetai *susisizintų su vietinėmis mūsų Partijos organizacijomis*, ir kova tokiu būdu visoj Lietuvoj butų vienodai vedama;
 - 6) kad visur butų *platinami Lietuvos Socijaldemokratų Partijos raštai*, jos manifestas ir atsišaukimai; tokiu būdu galima bus sukelti pasipriešinimą valdžiai tarp plačiausios žmonių minios.
- Kovą prieš caro valdžią pradėkit ir veskit šitokiu būdu:

7) *atsisakykit žinotis ir klausyti visų tų įtaisų*, kurias pas mus caro valdžia įkurė. Todėl pabaikit visus reikalus su dabartiniais valsčiais; nebelankykite jo, neklausykite jo įsakymų, nebeduokit pinigų jo užlaikymui (panaikinkite algą staršiniai ir pisoriui). Nebeikit sudytų valsčiaus sudan ir sudzioms nebe mokėkit algos. Nebeikit pas žemskį ir jo įsakymų nebeklausykite. Savo vaikų nebeleiskite valdžios mokyklon.

Kas mieste gyvena, tegul tą patį daro miesto rėdoj.

- 8) *Naikinkite policiją*. Tegul kiekviena draugovė prisako savam dešimtininkui, kad nusikabintų blekė ir su uredininku jokių reikalų nebeturėtų. Uredininkams, pristovams paliepkite išsinešint iš mūsų krašto, o piktesnius pasirupinkite nudėti. Žandarus naikinkite pirmučiausia.
- 9) *Neklausykite* ir nepildykite įsakymų *caro činauninkų* vis tiek, kas jie nebutų: isprauzinkai, žandarai ar gubernatoriai; priešinkitės lig paskutinei, jeigu kurį spirtų pildyt.
- 10) Rudens šaukimoj *kariūmenę* ar *mobilizacijos* sulaukus, nestokit ant liosų ir neikit kariūmenen tarnautų. Pasirupinkite visų pirma, kad šių metų rekrutai išanksto tarp savęs susitartų, susirištų ir ginkluotųs; kad jaunimas čielų pavietų susisizintų tarp savęs per savo parinktuosius, o kada ateis laikas ant liosų stoti, tegul išgriauna priėmamasias, vietas (prieštutstvas), sunaikina popierius, išvaiko činauninkus, išmuša policiją, parvaro bailiuosius iš savųjų namon ir patįs grįžta pas tėvus.

11) Nebemokėkit valdžiai jokių *mokesčių*.

12) Nebegerkit *degtinės* ir priverkit uždaryti visus monopolius.

13) Prie bažnyčių ir turgavietėse kiekvienai progai atsitikus taisykit demonstracijas su kalbomis ir dainomis ir viešai balsu platinokit tarp žmonių mūsų reikalavimus, — žmonių valdomos Lietuvos su Seimu Vilniuje, išrinktu visuotinu, tiesiu, lygiu ir slaptu balsavimu.

14) Prie kiekvieno žmonių sukilimo prieš valdžią prisidėkite prie sukilusių patįs ir padėkite jiems visokiais budais: užstokit, neišduokit ir apginkite tuos, ant kurių caro činauninkai imtų gulti. Suimtuosius ir jų šeimynas sušelpkit. Stovėkit visi už vieną ir vienas už visus.

15) *Šnipus, išdavikus* iš saviškių, visus, kas nemoka liežuvio sulaikyti, bauskite teip, kad kitą kartą nedrįstų caro valdžiai prieš mus tarnauti.

Lietuvos darbininkai ir darbininkės, mažieji ukininkai ir smulkieji miestiečiai, jūsų vargo niekas jums nepalengvys, jeigu nepasirupisite patįs. Mylistos iš dangaus nenukris, ir pagerisite savo buvį tik tuomet, kada paveiksite savo priešus, išgriausite jų valdžią ir savaip naują visuomenės gyvenimą sutaisysite. Kelkitės, vargo žmonės! Ateina laikas užmokėti svieto terionims krauju už kraują ir ant griuvėsių savo vergijos, prispaudimo ir skriaudų uždėti pamatai naujam, laisvam, žmoniškam darbo žmonių gyvenimui.

Centralinis Komitetas
Lietuvos Socijaldemokratų
Partijos.

Politiszkos žinios.

Maskolija. Visi liberališki laikraščiai išrodinėja netobulumą caro apskelbtos „konstitucijos“, „žmonių atstovijos“ arba seimo, vadinamo „duma“. Pagal senato nusprendimą, tas „seimas“ prasidės gyvuot pradžioje 1906m. Žinomas daiktas, kad renkat atstovus į seimą reikia laisvės žodžio, spaudos ir susirinkimų. O tą policija ir cenzura visur užgina! Tam tikra valdžios komisija nutarė leisti daryti susirinkimus tik tai miestuose ir po saugia policijos ir žandarų priežiūra, kad nebutų kalbėta apie nieką daugiau, kaip tik apie rinkimus. Pačioje „dumoje“ teipgi turės būti pastatyti „tvarkos darytojai“ policija ir net, kaip viens laikraštis valdžiai rodijo, kazokai! — Todėl tas caro manifestas nieko neužganėdino ir nenumalšino revoliucijinio judėjimo; neminint jau darbininkų luomos ir šiaip mažturčių, kuriuos caro „duma“ visai aplenkia, — juda ir pats turtingieji, liberalai—monarkistai. Paveizdan, Maskvoje buvo visos Rusijos žemiečių (dvarininkų) susivaziavimas, kuriame reikalauta laisvės žodžio, spaudos, susirinkimų, tikėjimo, lygybės visiems gyventojams be išimties luomų; ypatos ir turto nepaliečiamybės ir tt.

Lenkų laikraštį „Kurjer Codrienny“ valdžia uždraudė išleidinėt ant neapribuoto laiko.

Peterburge studentai (apie 2.000) didumu balsų nutarė pradėti universitetuose mokiniamsi, „kadan gi— anot jų rezoliucijos— atdaras universitetas yra kur—kas carizmui pavojingesis, negu universitetas streikuojantis“. Studentų susirinkimas buvo universiteto salėje, kur buvo karštos prakalbos ir kelis kart mėtytos revoliucijinės proklamacijos ir dainuota „Marselietė“. — Kaune buvo mesta bomba į policijos viršininką Ivanovą. Liko smarkiai

sužeistas viršininkas, trys policijantai ir trys moteriškės. Bombos metikas pabėgo. Minske buvo žpda muštynės, kurias teip mieliai valdžia palaiko. Kaukazas šiek— tiek aptuko; mat vietininkas sušaukęs totorių ir armėnų atstovus ir „sutaikęs“ juos (gal neužilgo vėl „lieps“ plautis!) — Valdžia vietoj duoti liūosybę, visur aštrina savo nagus ant darbininkų ir visų beturčių. Beveik visur jau yra įvesta aštrioji apsauga ir daugiur—karės padėjimas. Valdžia viešai skelbia, kad esą tuojuais bus prašalinta tas aštrusis padėjimas, jeigu revoliucij susiosianti. Bet tas išsiteisinimas nieko negelbsti: revoliucija eina savo keliu.

Japonija. Visi japonų laikraščiai už menka ką skaito maskolių caro užmanymą sušaukt antrą taikos konferenciją į Haagos. Tik viens dienraštis, „Jijo Šimpo“ pripažįsta užmanymui svarbą, bet išsireiškia teip: caras, girdi užmane ir įvykdė pirmąją konferenciją, po kuriai vienok tuojuais iššaukė karą su Japonija, ir toj nuolatos lauzė tarptautiškas tiesas...

Austrija ir Vengrija. Vengrijoj kaskarts vis smarkyn auga judėjimas link atsiskyrimo nuo Austrijos. Nepriklausomybės partija smarkiai auga: paskutini laiku gavo 100,000 naujų šalininkų. Daugelis dienraščių atvirai skelbia reikalingumą partraukimo unijos su Austrija.

Norvegija galutinai atsiskyrusi nuo Švedijos dabar veda tik tarp savęs karštą agitaciją, t. y. eina partijų kovą klausime, kokią šalies valdymo formą įvesti. Išsiaiškinimas to dalyko atidėtas iki pradžiai 1906 metų.

Kubos prezidentas su savo valdžia per rinkimus liko parremtas didžiumu balsų. Liberalai užmeta valdžios partijai, kad ta dariau didelius prigavimus rinkimuose. Bet revoliucija, kuri buvo prasidėjus, tuo syk neįvyksianti.

Isz Amerikos.

Susipešė
du redaktoriai.

Pittsburg, Pa. Vietinių valakiškų laikraščių „La Trinakria“ ir „Nostri Tempi“ redaktoriai teip neužsiviežia, kad neiškentė nesusirovę. Susipešė ir nuėjo į teismą jieškoti teisybės.

Redaktorius ir „pragaro mašina“.

Redaktorius lenkų laikraščio „Zgoda“, išeinančio Chicagoj, Ill. senas profesorius Siemiradzki, gavęs nedidelį bet sunkoką siuntinį, pamislijo, kad tai „pragaro mašina“, atsiųsta kokio—nors jo priešo ar konkurento su tikslu atimti jam gyvastį. Nabagas profesorius pasišaukė policiją, kad atidarytų tą siuntinį. Atplėšus pasirodė, kad tai nedinamitas, o tik seni lenkų pinigai, kuriuos tulas Siemiradzki tautietis atsiuntė jam padėti „Związek N. P.“ muzėjų. Tas atsitikimas davė progą angliškiems laikraščiams apskelbti redaktoriaus karikatūrą, o lenkų laikraščiai šidija iš bailumo „profesoriaus“, kurs esą da vadinasi „vadu“ lenkų „kareivių“ „Sumazintoje Lenkijoje“, t. y. „Związek“.

Baisi operacija.

Frank Robinson, 23 metų vyras iš Germantown, liko policisto pašautas, laike areštavojimo. Revolverio kulka įlindo į krutinę ir apsistojo paspačią širdį, kuri iš tos priezasties negalėjo veikti ir žmogui but prisiėję tuo mirti. Bet ligonbučio daktarai—kaip bus, teip bus—šoko daryt operaciją. Išpjovė vieną šonkaulį, atverė šoną, bet kulkos negalėjo išimti iš po širdies. Tada širdį nustumė į šalį, rado kulka, kurią prašalinę, vėl širdį įdėjo atgal, viską apvalė, užsiuvinėjo,—ir žmogus jau sveiksta.

Testamentas.

Omaha, Neb. Kapitalistas janarolas Isaac J. Wistar, sąnarys keletos geležinkelių kom

panijų, neseniai prieš savo mirtį užrašė beveik visą savo turtą, smegenis ir dešinę ranką universitetui „Pennsylvania“, kurio buvo įsteigtojum. Tadalio su nejudinamu turtu turi vertybės su viršum \$2,000,000. Be-to, minėtam universitetui jis paliko savo ginklus, kokius vartojo uaminėje karėje, paveikslus, pašinius ir rakandus. Savo broliui ir keturioms savo seserims užrašė po \$50,000; \$3,000 sesers dukterei, o \$4,000 gaspadinei namų, kuriuose jis gyveno. Apie savo lavoną testamentu šiteip nusprendė: „Užrašau Wistaro institucijos anatomiškam fakultetui mano dešinę ranką, kanuolės kulka pazeistą ir smegenis. Tos kuno dalis turi but prašalitos tuojuais man mirus. Likęsis kunas turi but sudegintas, o pelens turi but supilti į urną, ar kitokį indą ir palaidoti tam tikram sklepe po didesneja Wistaro institucijos sale“.

Isz Lietuvos dirvu Amerikoje

Forest City, Pa. Draugas K. Rutkus „V. L.“ N38 straipsnyje „Delei Lietuvos laisvės“, tarpe savo svarbių žodžių sugėdino Forest City lietuvius už atsisakymą tvirti „L. S. P. A.“ kuopą. Drg. K. Rutkus sako, kiek pasveikęs (ką dar nuo Lietuvių Laisvamanių seimo nesveikuoja) ir vėl mano varyti propagandą socialistišką, dėl labo ir gerovės visų vargšų darbininkiškos luomos. Labai butų geistina, kad Drg. Rutkus, atsilankytų į mūsų miestelį paagitavoti, o beabejonės drg. K. Rutkaus darbas išduotų vaisių—susiorganizuotų L. S. P. A. kuopa. Man aplinkybės neprileidžia tų darbų varyti, o priegtam permažai turiu jaunų draugų, o senesni užsi ganėdina ir sena, veidmaininga kapitalo tvarka.

Angliakasio Sunus.

MtCarmel, Pa. Rugsėjo 24 d. pasimirė Vincas Juknelis, paeinas iš Suvalkų gub. Senapilės pav.

Velionis buvo doras ir šviesą ir laisvę mylintis žmogus, turėjo tikrai laisvas pažiūras numirė nesišaukdamas jokios sektos kunigo. Prigulėjo prie S.L.A. Šermens buvo labai didelės.

27 rugsėjo lydint trukių buvo 7 vagonai pilni lydinčiųjų.

Tebuna jam lengva šios šalies žemelė! *J. W. Banis.*

Waterbury, Conn. 20 d. rugsėjo buvo čia prakalbos, kur buvo pakviestas garsusis kalbėtojas dr. J. Šliupas. Prie tam buvo dainos ir deklemacijos. Marė Bendoračiūtė deklemavo „Nemunėlį“, Ona ir Marė Kriščiuniūtės padainavo „Sveiki, broliai dainininkai“ ir „Sudiev Lietuva“. Potam Magdė Bendoračiūtė deklamavo mūsų garsiausio poeto dro V. Kudirkos eiles: „Lietuvos šviesuoliams“.

Drs J. Šliupas kalbėjo pirmiausia apie Švediją ir Norvegiją, nurodydamas toliaus, kad ir Lietuva atsikratys nuo kitų tautų globos, kaip Norvegija nuo Švedijos. Nurodė, kokį vadovėliai mus bevesdami išveda iš teisybės kelio ir da apiplėšia, tai yra — ištautina. Tie vadovėliai — tai kunigai, kurie palaiko šiandien despotizmą. Kalbėtojas nurodė, kaip Prancuzija tuos vadovėlius išsigaudžius iš savo šalies, laimingai gyvena. Paskui kalbėjo apie revoliuciją ir ragino ją šelpti.

Aukų revoliucijos reikalams pribuvo 5 dol. su centais.

A. Žilinskas.

Plymouth, Pa. Rugsėjo 27 d. po sunkiai ligai pasimirė Jonas Makaveckas 33 metų anžiausias; palaidotas 29 rugs. Prigulėjo prie šv. Kazimiero draugystės ir prie Susiv. L. A.

Paeina iš Vilniaus gub., Trakų pavieto, Pūnios parapijos, Mažiuonų kaimo. Lietuvoj paliko senus tėvus, brolių ir seserį.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“.

Baltimore, Md. 2 d. rugpjūčio (? R.) T. M. D. kuopa laikė savo paprastą susirinkimą, kur tapo peržiūrėta balsavimui sulyg čarterio ir kitų dalykų. Matydama, kad čarteris liekasi neišimtas ir kasierius be kaucijos, vietinė kuopa nutarė nesiųsti pinigų į centrališką kasą ir laikytis juos pas savo kasierių patol, pakol centrališeas kasierius nebus po kaucija.

Vardan kuopos

Pranas Bakutis.

Gilberton, Pa. Vietinė T. M. D. kuopa per savo susirinkimą sekančiais nutarė: 1) Čarteris T.M.D.-tei nereikalingas. 2) Iš T. M. D. kasos paskirti šimtą dol. revoliucijai Lietuvoje. 3) Apie kasos stovį: jokio kapitalo nereikia dykai laikyti; tai prie tam nereikės jokio atsakančio draugo.

T.M.D. kuopos sekr.

J. Ambrazevyčius.

Glasgow, Škotijoje. Rugsėjo 3 d. buvo susirinkimas 77 kuopos (ar T.M.D. kuopos? R.) Buvo kalbėta apie dr-tės reikalus, apie tėvynės padėjimą ir revoliuciją. Ten prisirašė keletas naujų sąnarių. Nutarimų nebuvo. Tik nutarta, kad čarteris tai visai nereikalingas. Gaila tik, kad visos kuopos turi kokį didelį darbą su tuo čarteriu ir kad dėl jo turi be reikalingai užimti vietą laikraštyje.

Užmanius paaukauti keletą šilingų revoliucijos reikalams, liko išrinkti kolektoriai, kurie surinko 2 sv. 14 šil. Aukos tapo pasiųstos į „Darbininkų Balso“ redakciją.

Sekr. *K. Rugienius.*

Nauji sąnariai.

St. Louis, Mo. 60
Step. Vosylius 60
Vinc. Benieta 60
Jon. Šukis 60
Jon. Vasyliauckas 60
Mik. Rasimas 60
San Francisco, Cal. 60
B. Tolis 60
J. Pagee 60
N. Chicago, Ill. 14 kp. 60
M. Stungis 60
P. Lukoševyčius 60
Exeter, N. H. 60
Jon. Reda 60
T.M.D. Sekr. *A. Ramanauckas.*

Kasos stovis.

Į p l a u k i m a i :

Pagal Vienybės No. 37 li-
kosi \$907,47
San Francisco, Cal. kp. 4,80
(per J. Jankauską)
J. J. Paukštis & Co. už
100 egz. „Kova burų su
Ponais“ 10,00
Jonas Reda, Exeter, N.H. 60
J. Naujokas, New York C. 60
N. Chicago, Ill. kuopa
(per M. Kabašinskienę) 1,20
St. Louis, Mo. nauja kp.
(per K. Rasimą) 3,00
Wilkes-Barre, Pa. kp.
(per J. G. Alenską) 4,20
Scranton, Pa. kp. (per
K. Zorską) 1,80
Scotland, Glasgow kp.
(per P. Brundžą) 3,65
New Britain, Conn. kp.
(per M. J. Čeponį) 16,20
Viso \$953,52

I š m o k ė j i m a i :

Ant revoliucijos pasiūsta Re-
vol. Šelp. Centr. Kom. Amer.
kasieriui dr. J. Šliupui \$100,00
J.J. Paukščiui už išsiun-
tinėjimą kuopoms „Kaj-
miečių kovos su Ponais“
per Express 9,90
Per paštą 12,23
Už ekspediciją 5,00
Sukolektavojimas New
Britain, Ct. kp. (čekis) 10
Išmokėta „Kova“ per
J. O. Širvydą, ant spau-
dinimo knygos: Darbi-

ninkiškas ir socijališkas
klausimas 60,00
Krasos kaštai 34
Iš viso \$187,57
Liekasi kasoje \$765,95
Izdin. T.M.D. *J. Naujokas.*

Kame „patrakimas“?

(Klerikalams)

„Katalike“ N38 patilpo straipsnis po šituo pranašaujančiu antgalviu: „Paskutinis audros patrakimas“, buk apsi-reiškęs 36-am numeryj „Vienybės“. Taigi nuo šito numerio „Vienybė“ buk patekus į mirties nagus ir neužilgo gal mirsianti. Už ką? Už tai, kad tas numeris buvęs pašvestas „dvasiškijai ir klerikalams“.

Į pranašystes šiandien jau ne pats klerikalai netiki, todėl nežiūrėsim į jas, nes tai yra tuščias inkvizitoriškas geismas...

Sako, kad „viso numerio medega sukrauta iš driežų, žalčių, perkunų ir biauriausių epitetų, o vis ant... klerikalų!“ Peržiūrėjau visą numerį galas nuo galo — niekur neradau ant klerikalų driežų, ne žalčių. Teisybė, yra patalpintas kun. Vizgirdos „pamosas“, kur gali dasiprotėt apie žalčius šitam sakinyje: „kad jie šliaužiotų po žemę, kaip baisiausi sutvėrimai!“ Bet žalčiai ir driežai, kurie „šliaužioja“, dar rodos nėra „baisiausi“, — tai viena, o antra — kun. Vizgirda teip linkėjo visai ne klerikalams, o tik „Vienybės“ „išleistojuoms, rašytojuoms ir skaitytojams“, ant kurių, sprando, be to, krovė ir tuos „perkunas“ ir visus „biauriausius epitetus“, kokius Lietuvoj galima girdėti tik tarp tamsiausių dvaro darbininkų, o čia Amerikoje — mirtame pamoksle, pas altorių, prie šviesiausių žvakių... „Katal.“ nuskundžia kun. Vizgirdą sakydams: „Tas žmogelis Plymouth'e ištikro yra karkytinių“. Tikra teisybė!

kurgi: šiteip keikti, plusti — argi tai gali eiti ant sveikatos? Visi pripažįs, kad ne. Bet ar „Vienybė“ tame kalta? „Vienybė“ nėra inkvizitorium ir kun. Vizgirda yra savanoriu „kankintiniu“. Jam reikėjo tik kritikuoti, kas negera, o ne plusti baisioje rustybėje — tariant „K-ko“ žodžiais, — patrakime.

„Katalikas“ bereikalò klausia, ar „V-bė“ nežinanti, ar nesuprantanti, „kad kunigo pašaukimas yra ne griauti bažnyčias, bet statyti, (bažnyčias stato žmonės. Raš.)“ ne sėti tarp žmonių neapykantos, bet visus meilės ryšiu rišti, ne kelti revoliucijų bažnyčiose, bet anose tik melstis“. Tą žino ir supranta ir prieš tai nekovoja ne tik „Vienybė“, bet ir visi klerikalų priešai, išėmus tik tikėjimo priešus. Bet nelaimė, kad kunigai daro visai priešingai; už tai su jais ir eina kova. „Vienybėje“ buvo nurodyta, kad „Kataliko“ išteisinamieji kunigai (Antanavyčius, Žilinskas, vyskupai Roppas ir Popiel), o su jais ir pats „Katalikas“ — sėja tą neapykanta tarp žmonių, prieš kovotojus už laisvę ir gerovę; liepia žmonėms nusilenkti prieš savo budelį ir skriaudėją ir kęsti jų prazutingus kirčius; riša juos prie tų budelių, teisybė, „meilės ryšiu“, nes liepia juos mylėti ir klausyti ir dar gi išduoti savo brolius, kurie trokšta vien labo žmonijai. Kunigai to visko mokina bažnyčiose, vietoj, kur jie turi „tik melstis“. Jie čia nekelia „revoliucijų“, bet siundo žmones ant revoliucionierių. Ir prieš tai tik buvo rašyta „Vienybėje“, o ne prieš tikėjimą; tikėjimo dogmų niekur tų nebuvo ir nėra užkliudyta. Bereikalò „K-kas“ rodija eiti sykiu su „Prancuzijos masonais“ ir „laužyti kryžius“, griauti bažnyčias „išpiauti kunigus“... Lietuviai kryžių nelaužia, tik tai laužo skriaudą ir neteisybę, kurią

„Dievo žodžio“ skelbėjai kryžiaus vardu palaiko. Kas griauja bažnyčias? Caro valdžia, o kunigai jai padeda, — Kražiuose juk ir kunigas buvo prisidėjęs prie to. Kas išniekina bažnyčias? O gi tas, kas vietoje melstis, sėja tarp žmonių neapykanta ir mokina šnipukiškos judošystės Lietuvoje, o Amerikoje — kas taiso bažnyčioje skerdynes, pvz. Philadelphijoje anais metais. Juk tai pačių kunigų darbai! Pagaliaus, jeigu išgirsite, mieli broliai, kad Lietuvoje tapo nužudytas koks kunigas, tai žinokite tikrai, kad tai ne kunigas, ne dvasiškas padovas, o tik tai caro budelio tarnas, prisidengęs dvasišku ploščium. Teišnyksta mūsų tėvynės prispaudėjai, siurbelės ir visoki veimainiai — parizėjai, kurie iš bažnyčios padarė ne tik turgavietę, bet dar ir snipukų ir išdavikų mokyklą!

Ne visi kunigai tokie yra ir nereikia mislyt, kad išnykus tiems judošiams — išdavikams, išnyks visa dvasiškija ir tikėjimas turės griuti. Ne! Lietuviai revoliucionieriai negriauja tikėjimo, tik griauja caro valdžią ir naikina jos uolius bernus! Žiūrėk į jų atsišaukimą „Šalia kunigai — išdavikai“ (patilp „V-bėj“ N38); ten nieko nėra pasakyta ne prieš tikėjimą, ne prieš kunigus, kurie pildo vien savo dvasiškas pareigas ir netarnauja caro valdžiai, lyg koki zandarai; ten sako — tik reikia atskirti vilkus nuo avelių, kritikavoja tik kunigus išdavikus. „Tarp kunigų visados buvo žmonės, — rašo tenai, — kurie alkanam nešė duoną, pavargusiam apraminimo žodį, tamsiam šviesą; jie mokėję už gerovę žmonių padėti savo galvą; jie bus tarp mūsų ir tada, kuomet eisim kovot už darbo žmonių laisvę ir gerovę“. Prie to galima pridėti, kad ir iš kovojus žmonių laisvę ir gerovę išnaikinus carus ir pavergėjus ir

įvedus socialistišką tvarką, kunigai bus, bet tai bus tikri dvasiški mokytojai, mokytojai doros, o ne sėtojais neapykantos prieš kovojančius už žmonių laisvę ir gerovę ir ne keikunais pas šventą altorių, kurie dar drįsta apsišaukti „kankintiniais“... .

Žmonės! patįs pasirupjkite, kad kunigas pildytų tik savo tikras pareigas, ne biaurotų jums šventos vietos, kad melstųsi, o ne kraustytų jums kišėnius! Pasirupjkite įvesti tokią tvarką, kad kunigas nebutų viešpačiu ant jūsų darbo ir ne išnaudotų jus; tada ir kunigai paliaus buvę jūsų skriaudėjų ir budelių užtarytojais, — jie patįs tada jums rodys, kaip reikia ginti savo tiesas ir nemokįs lenktis prieš tyronus ir skriaudikus!

Tegyvuoja Laisvė, Lygybė, Brolystė! Teišnyksta budeliai — tyronai ir visi skriaudikai! Tezydi tiesa ir dorybė!

Nelaisvamanis.

Geros progos tiems, kurie atvyksta iš šią šalį.

Kaip daugelis nepasinaudoja iš progos, kad jie pradeda kirbti kasyklose.

Žmonės, kurie ateina į šią šalį ir eina dirbti į kasyklas, ne delto ateina į šią šalį, kad jie negalėtų gauti darbo savo tėvynėj. Jie turėtų gana darbo ir tenai. Tik vargas, kad ten uždariai yra menki, kad galima tik labai prastai išgyventi. Teip jie už paskutinius grašius atvažiuoja į šią šalį, kur jie randa geresnius uždarius, ne kaip gali rasti savo gimtinėj šalyj.

Kiteip sakant, atvyksta jie škot pasisekimo ir su noru paaukauja kelionės kaštus, kad atrast pasisekimą. Kad jie teip daro, ar stengiasi pagerinti savo buvį? Kiti stengiasi ir dabar turi geresnius uždarius

ne kaip išpradzių gaudavo, daugelis jau turi savus namus, kiti metę mainas, pradėjo biznesius, ne vienas leidžia vaikus į mokslą ant advokatų, daktarų, inžinierių ir į kitokias profesijas, kur galės augščiau pakilti sviete ir turėt geresnius uždarius, negu angliakasyklėse.

Kiti, kurie nesinaudojo iš tos progos, da vis dirba už mažą mokestį.

Kiti, kurie pasikakino pasilikdami ant vietos prie mažų uždarių, kuriuos jie gauna, yra žmonės, kurie nepaisė apie uniją ir kurie rodos nesupranta, kad per ją jie gali gauti daugiau, kaip gauna atėję į šią šalį.

Unija suteikia tokią progą, kad ne vienas žmogus jos niekas nedudės. Nnija netik pakelia darbininkų mokestį, sutrumpina darbo val., pagerina darbo išlygas, bet padaro ir ne prigulmingais, suteikia pasitikėjimą ant sąžes, kurį gali turėti tik tas, kurs priguli prie armijos iš rrti 400,000 susivienijusių į uniją mainų darbininkų. Kiekvienas žmogus yra dalele unijos galybės ir kad visi išvieno dirba, unija yra nepergalima.

Vyrai, kurie nepaiso apie uniją, kurie nesupranta, kad užsimokėdami tą biskį mėnesinės mokesties, ir atsilankydami ant mitingų, ir dirbdami unijos dvasioj, daro didžiausią savo gyvenimo klaidą. Unija suteikia jiems antsyk progą žengti pirmyn, ji sudrutina jų padėjimą iš visų pusių, ir kada jie nepasinaudojo iš tos progos jie apleidžia savo pirmą priderystę linkon sąžes ir savo šeimynų.

Jei tie vyrai pristotų prie unijos, jei rupintųsi apie ją, kaip daro kiti, kurie seniau prie jos prisirašė ir turėjo iš to naudą, užtikrinam juos, kad greitai apturėtų tokią naudą, jog patys stebėtusi, dėlko jie teip ilgai buvo neregiais ir nematė gerų pusių, kurias unija

suteikia.

Mēs turime truputį gerų patarimų tokiems žmonėms: „Prašykit prie unijos, užsimokėkit visados mokestis, ir mēs prižadame, kad greičiau, kaip už metų jūs turėsite atlyginimą didesnį ne kaip jūs įsimokėjimas į uniją!”

Nauji rasztai.

Lietuvos Socijaldemokratų Partijos Manifestas. Išleido Centralinis Komitetas Lietuvos Socijaldemokratų Partijos. Pysl. 8. (Persp. šiame num.)

Visuotinas, lygus, slaptas ir betarpiškas balsavimas. Parašė P. Višinskis. Išleido „Šviesos“ bendrovė. Vilnius. Juozapo Zavadzko spaustuveje. 1905. Pysl. 14. Kaina 5 kap.

Apie žmonių atstovus. (Kam jie renkami ir kaip jie renkami). Rusiškai parašė F. Muskatblit. Vertė P. Višinskis. Išleido „Šviesos“ bendrovė. Vilnius. Juozapo Zavadzko sp. 1905. Pysl. 48. Kaina 10 kap.

Naujoji Zelandija. Parašė Vladislavas Krakovski. Lietuviškai išvertė J. Bekampis. „Aušros“ išleidimas. Vilnius. Juozapo Zavadzko spaustuveje. 1905. Pysl. 52. Kaina 15 kap.

Parduotoji laimė. Keturių veiksmų drama. Parašė dvi moteri. „Aušros“ išleidimas. Vilnius. Juozapo Zavadzko spaust. 1905. Pysl. 40.

Dirva. Apšviestiesnių lietuvių laikraštis, išeiną kas trys mėnesiai. Rugšėjis 1905 m. Liet. Kat. Spaudos Bendrovės spaustuveje. Shenandoah, Pa. 1905 m. Pysl. 73. Viską užima vien Pietario apysaka „Algi mantas“, tomas 4. (Perspaudinta iš „Žvaigždės“).

Isz visur.

27 rugp. Kijavoj šnipai suvodė kuopą armėnų, kurie slapta perimdavo visokios rūšies

ginklus nuo armėnų, tarnaujančių kariumenėj. Šnipai atrado teipgi keletą ginklų sandrovų, didžiausią ant ulyčios Besarabka. Areštuota 6 armėnai duonkečiai ir 3 kareiviai, pas kuriuos abaze atrasta pakavoti karabinai, patronai ir parakas. („Varš. Dn.”)

„Lib. Ztg” rašo, kad 27 rugpjūčio kareiviai ir policija areštavo 58 ypatas, susirinkusias girioje, stovinčioje 8 verstus tolumo nuo Liepojaus. Tai buvęs susirinkimas Liepojaus „socialistų komiteto”. Iškrėtę pas vieną rado revolverį, pas kitą — pundelį proklamacijų (nerašo kokioje kalboje). Pačiam Liepojuj tą dieną areštavo dalintoją atsišaukimų, kurs pasisakęs, jog vadinasi Hanne Moušė Kripnikov.

Kolera dar pavasaryj perėjus iš Persijos į pietų Maskoliją, dabar pasiplatino ir viduryj Maskolijos, kaip Tveriaus gub. ir kitur. Kolera, nežinia iš kur atėjus, sukinaisi ir porytų Prusus, ypač tarpe lenkų (Poznaniuje). Iš čia perėjo ir į Varšavos guberniją. Amerikoj kolera pasirodė ant Filipinų salų.

Varšavos general-gubernatorių Maksimovičių caras atstatė nuo urėdo už tai, kad... per lėtas, kad nesugniužinas revoliucijinio judėjimo; mat caras da nepasisotino tuomi, ką Mansimovič kelis šimtus žmonių išžudė gegužės mėnesij ir paskiaus. — Į Maksimovičiaus vietą pastatė dar nedaug žinomą Skallon'ą.

Rytų Prusuose ikšiol išviso apsigusių kolera buvo 213 ypatų, 75 pasimirė.

Alicija Ruzvelčiūtė (Roozevelt), Amerikos prezidento dukte, iš Kinų važiuoja į Korejos sostapylę Seul'ą. Šitam mieste švąrija visas gatves ir

rengia palocių priėmimui tos viešnios. Sekretorius Taft'as ją palikęs, grįžta.

15 d. rugšėjo Italijoj buvo antras žemės drebėjimas. Beveik visas Monte Rosa miestelis, turinti 3000 gyventojų, tapo išnaikintas; keli šimtai žmonių pražuvo, daug sužeistų. Ant vienos salos yra atsivėręs vulkanas (ugniakalnis).

14 d. rugšėjo, Korejoj siautė baisios vėtros, kurios išvarė jurių vilnis ant krantų ir iš to pasidarė didelis tvanas, kuriam žuvo daug žmonių.

„Skerdikas” Trepovas, vyriausia Maskolijos policijos galva, uždraudė išleidinėti latvių seniausią laikraštį „Peterburgas Avises”, išeinantį Peterburge, neparodant nė priežasties. Laikraščio leidėjas Razingas ketinąs skųstis valdžiai (gal pačiam Trepovui)..

Numirė:—Severina Duchin'ska, lenkų patrijotė, Paryziuje. — W. Bougerau, prancuzų maliorius, La Rochelle.—Albertas Edelfelt, finų maliorius, Helsingforse. — Aleksandras Oettingen, publicistas, profesorius teologijos, Dorpate.

Maskolijoje politiškų bylų skaitlius kasmet vis didinasi; teip per 10 paskutinių metų nuo 1894 iki 1904 skaitlius tokių bylų pasidaugino 12 kartų. 1894 m. buvo 158 bylos, kamė teisė 919 ypatas, o 1903 m. — 1,988 bylos, kamė teisė 5,590 ypatų.

Ketinama iš pašaknių pertaisyti visų Rusijos R-katalikų bažnyčių valdybos surėdymą. Kalba, kad popiežius ketina paskirti vieton mirusio gr. Šembeko vieną kardinolą iš savo artymiausių bendradarbių tarpo.

Eina gandas, kad Maskolijos valdžia nutarė įtaisyti naują karišką laivyną. Šiam tikslui ketina paskirti 500 milijonų rublių.

Rugp. 7 d. Šuvalove (Maskolijoj) staiga nuo širdies plyšimo pasimirė žinomas kritikas ir publicistas A. E. Solovjevas.

Kraso ženkleliai (markės), ką teip šiandien palengvina susinešimus su tolymiausioms šalimis, liko įvesti pirmiausiai Didžiojoje Britanijoj (Anglijoj) 1840 m. Ant tvirtžemio (kontinento) markių vartojimas pirmiausiai liko įvestas Finlandijoj, paskiaus visoje Europoj, o Maskolijoj — paskiausiai.

Pajieszkojimai.

Yra gera vieta dėl mergaitės ar vaikino ne jaunesnio per 16 metų. Bet turi būti liuosų pažvalgų gerai mokėti angliškai kalbėti ir maždaug rašyti. Teipgi, tik tas ar ta lai atsišaukia kuris ncri ką nors pramokti ir įsigauti į geresnį užsiėmimą dėl ateities, adrisas: „Vieta”

45½ Yonkers ave.
Yonkers, N. Y.

Pajieškau pusininko (partnerio) prie įrengimo vyriškų drabužių krautuves ir drauge (Gents furnishing goods) apredalai vyrų, apatinių ir viršutinių marškinių, butų geriau, kad atsišauktų kriaucius, turintis nors kelis šimtus dolerių. Vieta gera, lietuviais apgyventa. Atsišaukit greitai, nes laikas brangus. Atsišaukti gali vyrai, moters bei merginos turinčios pinigų bei gabumą prie amato ir turi suprast maždaug angliškos kalbos, mokanti rašyt nors lietuviškai. Antrašas: P. Kailius,
1724 Washington Ave.
Allegheny, Pa.

Reikalingas

geras zeceris į „Vienybės“ redakciją tuojaus.

Lietuviu tauta senoveje ir sziaudien.

Parašė J. Sliupas, M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tąsa.)

nepádidino rubezių prigulinčios jiems skryties¹⁾.

Antras mušis — pas Rudavą — įvyko pasisekus kryževiams atkarti vieną iš lietuviškų antpuolių; jis pasibaigė susidurimu pryšakinių tuntu abiejų armijų, po kam Lietuviai, pralošę apie 1.000 žmonių kovoje, atsitraukė netvarkoje link savo rubeziaus, o kryževiai, teip-gi turėję jautrią pragaštį (kovoje krito maršolas zokono, Henning von Schindekopf ir trys komandorai), turėjo susilaikyti nuo vyjimosi atsitraukiančių²⁾.

Galiaus, vienintelė svarbi kelionė kryževiu žilyn į Lietuvą 1365 m. neturėjo didelės pasekmės ir gali prisiskaityti prie paprastų „reizų“, tik didesnių. Tąmet kryževiai atsišalinę nuo savo paprastos taktikos, tur-but tikėdamiesi počioje Lietuvoje rasti paramą: jie rado talkininką vidur lietuviškos kunigaikščių šeimos. Vienas iš sūnų Keistučio — Butautis, nežinia kodėl, susinešė su kryževiais, sakėsi gata, esąs apsikrikštyti ir susitelkti su zokonu; nugirdęs apie tokias tarybas, Komendantas Vilniaus pylies, bajoras Dirsutas, atsižymėjęs nenumalšoma neapykanta dėl vokiečių³⁾ ir atsidavimu Keistučiu, suėmė Butautį ir uždarė jį vienoj iš parubežinių pylių, iki toliaus apie jį nuspręs Keistutis; bet iki Keistutis atvyko, kitas bajoras Siurvilas, kurs tarpininkavo susirišimuose Butaučio su kryževiais, užpuolė ant pylies, per kytrumą paėmė ją ir atvadado apkalintą kunigaikštį; jie tuojau dūmė už prusiško rubeziaus, lydimi tiktai 15 tarnų. Komendantas Išrutės pylies priėmė pabėgėlius su didele pagarba ir lydėjo juos pas magystrą; potam Karaliaučiuje, esant kiltiems iš svetimų žemių svečiams, su didele iškilme tapo atliktas įmonis krikšto ant Butaučio, kurs priėmė vardą Heinrichio, ir ant jo bendrų; potam, tur-but lukėdami paramos nuo partijos, atsidavusios pabėgusiam kunigaikščiui, magystras apskelbė didelę kelionę į Lietuvą ir liepė armijai parupinti maisto ant vie-

1) Pralošas Lietuviu toje kovoje metraščiai zokono suskaito nevienai: Annales expeditrales Prussici sprendžia ant 6.000 žmonių (Scrip. ser. Prussic., II. p. 12). Hermann de Wartburge — ant 10.000 (ibid. II. p. 76); Wigandas — 18.000 (ibid. p. 512) ir tt. Tuometinis-gi pranešimas, išrašytas iš Karaliaučiaus archyvo, sako: „Jedoch nicht vergessende, dass in Namen des Herr 1.000 gesetlagèn und 20.000 verjaget sein sie Finen mit wenigen, naehmlich 800 oder dabei“ (ibid. II. p. 511). — Tur-but kryževiai, norėdami užtrinti nesmagų įspūdį, kokį padarė vakaruose jų praloša 1345 m., tyčia zenklinimą to mušio padidino; svetimi metraščiai, remdamiesi ant gando nuo kryževiu, priducda jam nebūtą dydį. Taip tuomlaikinis Jonas Vitoduran, rašęs savo metrašči Zueriche, pasakoja, bek mušyje palei upę Stravą dingę 40.000 Lietuviu (ibid. II. p. 741). Dluošius skaito pralošę Lietuviu ant 22.000 (p. 1079); galiaus Rusų lietopisė užrašyta tapo šitokia zinia: „Buvo kova Vokiečių su Lietuviais prie upės Stravos ir išmušė Lietuviu 40.000“ (Novgorodskaja 4-to, p. 56; Supraslio p. 66; Zokono III. p. 186 išl. Danylovyčiaus, p. 169).

2) Hermann de Wartburge (Scrip. ser. Prussic. II. p. 96); Wigand von Marburg (ibid. p. 566-567); Johann Posilgè, Detmar ir Annalista Thornienusis (ibid. III. p. 89). Die aeltere Hochmeisterchronik (ibid. p. 595).

3) „Quidam, dictus maximus persecutor Christianorum“, Annalista Thornienusis (Scrip. ser. Prussic. III. p. 95)

no mėnesio. Butaučio vedama kariumenė kryževiu įsigrudo į Žemaitiją ir nupustyjo žemes palei tekė upių Nevėžio ir Šventosios, ir aplenkusi Vilkmergę atsidurė pas Vilnių; valdymieras miesto pakviestas pas magystrą dėl sušnekos, atsisakė paduoti pylį; tuomi tarpu netiktai niekas iš Lietuviu nelaikė šalį Butaučio, bet dar iš jo mažaskaičių palydovų keturi perbėgo pas Lietuvius; magystras persitikrino apie veltumą vilties, dedamos ant lietuviško kunigaikščio ir greitai atsitraukė į savo žemę, pabuvęs tiktai 13 dienų Lietuviu teritorijoj¹⁾. Potam Butautis apleido zokono valdynes ir pastojo ant tarnystos Vokietijos ciesoriui Karoliui, kurs jam į lėną pavedė žemes su titulu ercogo; su tuomi titulu metraščiai mini jį iki 1377 m.

Nurodytosios išgalės kovos kryževiu su Lietuva antroje pusėje XIV šimtmečio visatinai paliudyja, kad spēkas abiejų besiimančių pusių tuomlaik buvo lygios; nors pastangos zokono buvo didelės, tačiau jis neatsiekė savo mierio ir tik palengva išsėmė spēkas paties zokono; nē skaitlingi kariški svečiai, nē pastangos vokiškų Prusijos gyventojų praplatinti savo teritoriją į rytus, nē vadysta energiškiausių ir gabiausių magystrų: Heinrichio von Dusemer ir Vinrichio von Kripradės, neįstengė pergalėti stanaus priešgynumo Lietuviu ir parubežinių ryba zokono valdyniu nē ant žingsnio nepasistumė į rytus nuo Niamuno. Visą sunkumą tos kovos panešė ant savų pečių tiktai gyventojai lietuviškųjų skryčių did. kunigaikštystės — Žemaičiai ir Lietuviai; vadu tų gyventojų ir didvyriu kovos su kryževiais bėgyje beveik pusės šimtmečio buvo Keistutis; su pavyvytina energija ir stanumu jis gina kožną vietą gresimos teritorijos, atkerta ant visų punktų vokiškas „reizas“, atsimoka už jas antpuoliais ant Prusijos ir Vidžemio, gina savas pylis ir šturmuoja vokiečių drutvietes; jis vienval stovi asabiškame pavojuje ir su stebėtinu rasmu jis moka išsisukti iš sunkiausių aplinkybių; dusyk jis buvo patekęs į nevalę kryziokams ir abu sykiu pabėga su drąsumu, kurs įstabino ritterius teip, jog jie skaitė jo pabėgimus už stebuklingus²⁾.

1) Hermann de Wartburge (Scrip. ser. Prussic. II. p. 85). Wigand von Marburg (ibid. p. 550-553). Annalista Thoruniensis, Johann Posilgè ir Detmar (ibid. III. p. 84). Die aeltere Hochmeisterchronik (ibid. p. 595).

Butaučio dalykas nėra vienintelis savam bude. Chronikose randasi zinios kaip apie pabėgėlius nuo Lietuviu pas kryževius, teip ir atžagariai: paminėta jau Siurvilas (po krikštu Tamošius) pasiliko Prusijoje ir tarnavo per ilgą kryževiams kaip keliarodis, tulkas, ir diplomatiškas agentas; tokią pat tarnystą atliko zokonui perbėgęs į Prusiją kitas Siurvilas — Hans (Scrip. ser. Prussic. II. p. 550, patėm. 760). Po 1361 m. chronikoje Wartburgo telpa pasakojimas apie kiltą Lietuviu, su pravarde Zyva, kurs tarnavo kryževiams už tulką: „Capta fuit tota familia Zywes Litvini Idem ergo Zywa moestus, seques suam familiam sfonte, factus est ductor optimus Christianorum in Livonia“ (Scrip. ser. Prussic. II. p. 81). — Toki rods ne geros valios tarnai zokono prie pirmos geros progos bėgo atgal į Lietuvą, ir įstojęs į eiles sąstovainiu, tarnavo jiems kaip keliarodžiai į Prusiją ir Vidžemį (Wigand von Marburg, p. 541, 570). Net atsitikdavo, kad patys ritteriai, gal-but nekėsdami disciplinos zokono, bėgo į Lietuvą ir pastojo stadmeldžiais. „1374 duo fratres de Livonia: Joannes Lanzeberg ac Fredericus de Missen, strenui viri, cum quodam ductore, nomine Billene... profugerunt ad Letwinos, apostatae facti“ (Hermann de Wartburge, p. 105). „1376 Anidam frater Ordinis — Johannes Vlowere profugit ad dictum Novum castrum; at apostata“ (ibid. p. III) ir tt.

2) 1361 m. Keistutis tapo patykotas pas Milkunų kaimą ir paimtas į nevalę kryževiu. Jį laikė Mariamburgo pylėje per 8 mėnesius; su pagalba priducdo jam tarno, apkrikštyto Lietuvio, Alfo, jis išėjo iš pylies dra-

Kuomet vokiečių metraščiai perpildyti yra žiniomis apie veikalus Keistučio, Olgerdas ten retai esti minimas. Tikrai svaresniuose atsitikimuose jis atėdavo broliui į pagelbą vedinas tuntus rusiškų žemių¹⁾. Kryževiai, zinodami naminį padalinimą spėkų did. Lietuvos kunigaikštystės, savo spėkas kreipė vienatini prieš šalis, Lietuvių apgyventas, ir stengėsi išvengti susirėmimų su rusiškais skrytimis Lietuvos. Atskyrus parubežinius smulkius susimušimus Vidžemio ritterių su Polockėnais ir keletą, rods labai neskaitylingų, antpuolių kryževių ant Gartino žemės, priklausiusios Keistučiui, mes beveik nerandame žinių apie kryževių susirėmimus su lietuviškąja Rusija²⁾. Kuomet armijos zokono kartais toli įsigilina į lietuvišką žemę, pustyja aplinkes Vilniaus, Trakų ir tt., jų tūntai niekados neanteina ant Juodosios Rusijos, kurią tikrai siauras ruožas Gartino žemės skyrė nuo žemių zokono.

Tokiu būdu spėkos lietuviškosios Rusijos buvo valnos ir Olgerdas galėjo jomis naudotiesi dėl paplatinimo savo viešpatystės prijungiant prie jos tas rusiškas žemes, kurios dar neprigulėjo prie naujai įsikurusių centrų sugauboj rusiškų žemių, ir dėl sudrutinimo savo įtekmės ant silpnesnių grupių rusiškų valdinių, gulinčių išilg rytinio rubežiaus did. kunigaikštystės. Kas link Rusijos³⁾, Olgerdo pastangos susigaubia ant

panomis ritterio apsiirėngęs ir, slapstydamasi giriose ir pelkėse, perplaukdamas per upes, jis paspėjo pabėgti į Mozuriją. Apie jo pabėgimą vienas metraštis sako, kad jis „mirabilitar evanuit“; kitas: „es war Wunder, dass er weg komen mochte, als waren ihm alle Pforte vorsatz“. Ateinantį metą Keistutis vėl pateko į nevalę laike mušio, bet naudodamasi iš maišaties kovos, jis dinga pirma negu mušis pasibaigė, iš abazo kryževių. Hormann de Wartberge (Script. ser. Prussic. II. p. 80-81. Wigand von Marburg (ibid. p. 527-530). Annalista Thorunienus's, Detmer ir Johann Posilgė (ibid. III. p. 80-81). Tęsėjas Dusburgo (ibid. p. 479). Die aelttere Hochmeisterchronik (ibid. p. 593-594).

1) Teip pasakodami apie mušį palei Stravos upę, metraščiai primindami apie tenbuvimą Olgerdo, prideda žinią, kad ant pagelbos lietuviams atėję buvo tūntai iš Vladimiro, Brasčių, Vytesbės, Smolensko ir Polocko (Hermann de Wartberge, p. 75; Wigand von Marburg, p. 511). Aprašydamas pralošą Lietuvių pas Rudavą, Johann Posilgė sako: (p. 10) „do war Kynstod flochtig mit den sinen, und koning Algart mit den Russen bederbten ihre Sporne gar wohl in der Flucht“.

2) Apie susirėmimus tarp Vidžemio ritterių ir Polockėnų primena Hermann de Wartberge po m. 1366, 1373, 1374 ir 1375 (Script. ser. Prussic. II. p. 86, 104, 105 ir 108). Wigand von Marburg po 1364 m. užmena apie nepasekmingą kelionę magystro prieš Gartiną, o po m. 1373, 1375 ir 1377 pasakoja apie antpuolius ant žemių, kurios prie Gartino traukė: Bielsko ir Kamienco, atliktus per komendorą parubežinės prusiškos skryties Balgos, Theodorikį von Elner (ibid. p. 573, 579, 582 ir 584).

3) Anuometinėje Rusijoje, Moskva vienval kilo, ypatingai prie *Ivano Kalytos*, kurs labai rupestingas buvo apie finansišką stovį valstijos. Jis užėmė teritoriją kunigaikščio Tverių. Jis prikabino metropolitą parsikraustyti iš Vladimiro į Moskvą, jis rinko mokestis kaipo Totorių agentas ir užlaikė savo įtekmę Serajuje su rusišku auksu—iki mirė 1340 m. Jo įpėdinis *Simeonas Išdydusis* atvedė į pavojų tėvo įgyjimus per savo arroganciją ir štyvumą, o po tam *Ivanas II*, kuriam valdant įgyjo didelę galybę metropolitas Aleksis ir daug prisidėjo prie išaugstinimo Moskvos. *Dimitras Daniškis*, sunus Ivano II (1362-1389), turėjo ilgus vaidus su kitais kunigaikščiais; jis teip-gi mokėjo duonį Auksinei Ordai, nors su išlyga, kad Totoriai tiksliai nesimaišys. Pašauktas į Serajų, jis nepaklausė. Kad 1374 m. viename miestelyje Totorių vietininkai tapo įžeisti, tai chanas Mamai išsiuntė kariumenę dėl pabaudimo, bet tājai tapus išvaikytai, jis didelę armiją išrėngė prieš Dimitrą. Metropolitas daug gelbėjo Dimitrui atsišaukdamas į kunigaikščius, kurie visi stoji į kruvą, apart Olego Riāniškio. Rusai turėjo į 150.000 kareivių, ir perėję per Doną, rado Toto-

keturių dalykų: 1) Jis stengiasi įgyti ir sudrutinti savo įtekmę ant Novgorodo, Pleskavos ir Smolensko; 2) jis palaiko Tverių kunigaikščius jų ginčiuose su did. Moskvos kniaziais ir veda kares su šitais; 3) Olgerdas stengiasi prie Lietuvos priglundinti skrytis, seniaus prigulėjusias prie kunigaikštysčių Černygovo ir Kijevos, o teip-gi Podolijos žemes, ir todėl veda pasekmingas kares prieš Mongolus; 4) galiausiai, jis palaiko ilgmetines imtynes Liubarto su Lenkija už tėvoniją Galičiaus ir Vladimiero kunigaikščių.

Jau augščiausiai buvo šnekta apie Olgerdo prietikus su Pleskava, kada jis dar kunigaikštavo Vytesbėje. Įtekmė Olgerdo ant veikalų Pleskavos per įsikunigaikštavimą ten jo sunams Andriaus neilgai pateko. 1348 m. Pleskavėnai, nekantanti iš nebuties namie savo kniazio, kurs valdė Pleskavą per atstovus, atsisakė jo beklauyti ir atnaujino sądorą su Novgorodu. Tie atsitikimai suerzino Olgerdą: jis priminė Pleskavėnams suteiktą pagelbą prieš vokiečius ir barė juos už nedėkingumą: „Daugelis mano žmonių dingo ir arklių jusų valsčiuje“ pasakė jis Pleskavėnams, ir liepė sulaikyti visus pirklius Pleskavos, kurie pirkliaavo Lietuvoje; tą pat padarė ir Polocke Andrius; turtai tų Pleskaviškių svečių tapo konfiskuoti ir juos pačius paleido tikrai užmokant didelį išsipirkimą; potam, 1350 m. Andrius iš Polocko užpuolė iš nejučių ant Pleskavos skryties ir nušliaukė parubežinį Voronačiškį valsčių. Nedraugingumas Lietuvos dėl Pleskavos traukėsi per ilgoką laiką. 1354 ir 1355 m. Pleskavėnai po vada kunigaikščio Ostafijaus vajojo Polocko žemę. 1357 m. rodos įvyko sudermė ir į Pleskavą tapo priimtas ant kunigaikštavimo tulas kunigaikštis Vosylius Budvainis, tur-but kaipo vietininkas Andriaus, bet metus praleidus Pleskavėnai vėl vajojo Polocką su kunigaikščiu Ostafijumi. Matomai Pleskavoje ėmėsi dvi partiji: novgorodiškė ir lietuviškoji, kurios paėliui viršyjo viena kitą. Toks padėjimas traukėsi valdant Olgerdai ir tikrai mete jo mirties (1377) Andrius paėmė viršų ant priešgynų: jis Pleskavoje įsikunigaikštavo, nors ne be tarpininkystos. Vidžemio magystro¹⁾, kurs velyjo, kad Andrius nepripažintų valdžios Jagėlos, ir todėl gelbėjo jam susidrutinti Pleskavoje.

Tolygus prietikiai buvo tarp Lietuvos ir Novgorodo, kur dar prie Gedimino susidarė partija, kuri su pagelba Lietuvos ketino atstovėti didyn einančią ant Novgorodo įtekmę did. Moskvos kniazijų; bet 1339 m. įtekmė Moskvos gavo viršų: Novgorodėnai turėjo susiderinti su kunigaikščiu Simeonu, kuriam zadėjo mokėti 1.000 rublių iš Novotorzko skryties ir „juodąją rinkliavą iš visos žemės Novgorode“. 1346 m. Novgorodo vyskupas Vosylius vazinėjo į Moskvą „kviesti didį kniazijų“. Simeonas Ivanovyčius priėmęs užkvietimą, atkako į Novgorodą, atsisėdo ant savo sosto ir, po 3 savaitių pasikie-minėjimo nuvaziavo namon, palikinas Novgorode atstovus.

rius kovos tvarkoje Kulikovo laukuose. Ištikus į mušį, rusai jau linko bėgti, kada Vladimiras Smurtusis iš paslėptynės išpuolęs privertė Totorius bėgstan leistiesi. Lietuviai mušyje teip-gi dalyvavo. Pergalė buvo pilnoga. Bet išsiskirsčius rusų kunigaikščiams, 1382 m. Totoriai vėl įpuolė pasiekti net Moskvą, kuri tapo sudeginta. Tai buvo paskutinis didelis Totorių antpuolis. Mainajaus įpėdinis buvo Tochtamišius, kurį porą sykių sukovė Tamerlanas ir pasilpnino. Tačiau tojo įpėdiniai mokėjo užlaikyti savo įtekmę Rusijoje.

1) Wigand von Marburg (Script. ser. Prussic. III p. 173).

(Toliaus bus.)

Susirinkimai.

Brooklyn, N. Y. Lietuviško Taut. Namų kvart. susirinkimas bus 16 spalnio, 7½ valan. vakare, ant salės 73 Grand str. Užprašom visus akcionierius ir naujus sąnarius nusipirkti nors po vieną akciją, akcijos parsiduoda po \$5,00, nes dabar yra pakilę ant \$5,36.

Sekr. V. Simanavičia.

Baltimore, Md. T. M. D. susirinkimas bus 7 d. spalnio, 8½ val. vakare, salėje Juozo Bindoko, 655 W. Pratt str. Sąnariai, pribukit užsimokėt duoklę ir nauji ateikit prisirašyt, nes visi gausit po knygelę.

Teipgi S. L. A. kp. susirink. bus 8 d. spalnio, 2 valan. po pietų svėtainėje toje pačioje (J. Bindoko) ant kurio prašom sąnarius susirinkti ir naujus ateit prisirašyt.

Kuopų sekr. P. Bakutis

Balius! Balius!

Seni ir jauni visi renkitės ant 34 kuopos S.L.A. Balius kuris atsibus 7 d. Spalio (Oct.) subatos vakaria ant Turner Hall. Ten vyručiai bus grožybė ba kaip lietuviški muzikantai užgrajis tai net kožno kinkos pradės krutėt ir kožnas griebsis prie šokimo. Balius prasidės ant 7:30 ir trauksis lig vėlybai nakčiai. Denga vyrams 25c. meterims dykai.

Nuosirdžiai užprašom
Komitetas.

Reikalingas bučierius!

Pajieškau gero lietuviško bučierio, mokančio lenkiškai, vieta tikra ant visada, mekestis gera, tegul atsišaukia ant žemiau padėto adreso:

Ignac Reisenberg,
54 Monr e str., Newark, N. J.

Garbus Tautiečiai!

Jau darbas kalendorių prasidėjo nuo 1-mos rugpjūčio ir trauksis iki 19-tai gruodžio, teip yra dirbu ant sienų pakabinamus su apgarinimu kuo šku kalendorius ant atėinančių metų 1906.

Man rodo jau laikas p. siskabinti

kurie norite tokių kalendorių, ba vėliau nepriimsiu į darbą. Užprašymus kaip siunčiat įdėkit ir markę už 2c.

M. M. Dovydaitis,
814 E. 6th st.
Wilmington, Del.

Antanas Menczinkas

Laikau pūkioje vietoje Sallunė, užlankau skaniausius gėrymus ir kvepenčius cigarus. Lietuviškai nepamirškite atsilankyti pas savo viengentį.
60 East Main Street
PLYMOUTH, PA.

Apgarsinimas

Kaip visiems žinoma, kad Plymouth, Pa., yra

LENKISZKAS-
LIETUVISZKAS
APSAVIMU
PABIRKAS.

VERTAS
\$10.000.

Užats pradžioj
190 metų, per
LENKISZKUS
AKCIONIERIUS

Reikalas eina gerai, bet reikalaujama padidinti pabrūk. kad daugiau mūsų darbininkų patilgtų.

Iš tos priežasties da paskyrėme **50 akciju** ant pardavimo, prašydami tautiečių per publiškus apgarsinimus pirkti tas akcijas.

AKCIJOS PREKE \$100. Kurie nori, tegul pasiskubina įgyti. Urėdininkai draugystės šie:

Mic. Czajkowski, Prezidentas;
Franc. Zlobikowski, Vice-Prezid.
Stan. Matelski, Sekretorius.
Kun. And. Szmels, Kasierius.
Aug. Vysniauiskas, {
Wawrzynie Pawlak, { Direktoriai

Pr. Zlobikowski, vice-prezidentas, paskirtas pardavinėti akcijas, daryti kontraktus ir visas formaliskumus tos draugystės išpildyti.

Kiekvienas norėdamas pirkti akcijas lai atsišaukia asbiškai arba per gromatą, ant 5 iš ryto, ar 8 vakare ant adreso:

F. Zlobikowski,
364 Carver Street, arba
BOOT & SHOE MANUFACT'G. CO.
224-226 228 W. Main St.

Plymouth, PENN'A.

**PIRMUTINIS LIETUVISZKAS
HOTELIS**

St. Brundzos ir co.
SCRANTON, PA.

Kas kartą pas mus apsilankys, Tas niekad nesigraudys. Alus, vynai mūsų gardžiausi, Cigarai iš Turkijos geriausi. Pakeleivingiems nakvynė gražiausia Su valgiais gardžiausiais. Pakeleivius priimam su arkliais ir vežimais.

Tiktai nepamirškite mūsų adreso:

Brundza, Stanevyczia ir Co.
447 PENN AVE. SCRANTON, PA.

PREKYSTE: Auksinių ir Sidabrinų tavorų, visokių muzikališkų instrumentų, grómatoms drukuojamų mašinėlių, ir kitokių tavorų.

Kožnam kuris atsiųs už 2 centus markę, prisiųsiu Naują lietuvišką Kataliogą dykai. Kuriam yra šimtai visokių daiktų paveikslai ir prekės, iš kurio matysi jog mano tavorai pirmos klijasos, o prekės pereinamiausios.

Apsteliavimus atlieku greitai, ir išsiunčiu į visus Amerikos miestus. Adresas:

M. J. DAMIJONAITIS,
3108 So. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

Vienintelis

Daktaras

IŠ
Seno Krajaus,

Albertas Kaufman

Specialistas nuo visokių ligų.

Gydo net labiausiai užsisenėjusias chroniškas vyrų, moterių ir vaikų ligas.

Mokinęs didžiausiose špitolėse ir mokslainėse senam krajuje.

Turi diplomą iš krajaus ir Amerikos.

Tukstančius žmonių išgydė be operacijos, kuriems Amerikoniški daktarai norėjo daryti operacijas. Turi krajavas gyduoles, kurias duoda savo pacientams. Nesiųskite pinigų apgavikams, o ateikite čion, o gausite krajavas gyduoles, kurios reikalingos nuo visų ligų.

Galima susišnoketi lietuviškai, lenkiškai, rusiškai ir vokiškai.

43 S. WASHINGTON ST.
WILKES-BARRE, PA.

Naujas Telephone: 1005.
Senas Telephone: 578. M.

Dovana tik ant trumpo laiko

\$2.00 vertės, dabar už \$1.00 Daktariška knyga turinti 300 puslapių 6 per 9 colius didumo. Aprašyta en viršum 100 ligų, su 85 paveikslais, receptais užrašyti angliškai, vokiškai, lotyniškai ir lotyniškai padavimai yra kaip apšviesti gyvastis žmogaus, pirmoji pagelba umai su sirgus. Rodos motloms augtant vaikus, padavimai, kaip vaikinas merginą išsirenka, mergina vaikina. Kaip apsiginti nuo užkrečiamų ligų ir suširgus, kaip išsigydyti. Privalo tą knygą turėti kiekvienai ypatai, nes ją turėdamas suėdysit daug pinigų. Po trumpo laiko parsiduos po \$2.50, todėl pasiskubinkit nusipirkti. Geriause pinigų priėm Money Order.

I. Gettch,

27 Hudson, Ave. Brooklyn, N. Y.

A. Maslauckas ir Sunus,

LIETUVISZKI GRABORIAI,

Karietos ant vesėlių, laidotuvių ir krikštynų. Vežimai perkrausty-mui ir t. t.

415 W. Main Street.
PLYMOUTH, PA.
Naujas Teleponas 7031.

Dr. J. Szliupas,

328 Federal str. Philadelphia, Pa.
(47-50-A Keystone Telephone)